

Coflyfr

Y Cod Ymddygiad

Cynnwys

Dim tystiolaeth o dor-amod	3
Nid oes angen gweithredu	5
Cyfeiriwyd at bwyllgor safonau	7
Cyfeiriwyd at Banel Dyfarnu Cymru	8
Mwy o Wybodaeth	9

Cyflwyniad

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ystyried cwynion bod aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru wedi gweithredu'n groes i'r Cod Ymddygiad. Mae'r Ombwdsmon yn ymchwilio i gwynion o'r fath o dan ddarpariaethau Rhan III Deddf Llywodraeth Leol 2000 a'r Gorchmynion perthnasol a wneir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru o dan y Ddeddf.

Pan fydd yr Ombwdsmon yn penderfynu y dylid ymchwilio i gwyn, mae yna bedwar canfyddiad, sydd wedi'u nodi yn adran 69 Deddf Llywodraeth Leol 2000, y gall yr Ombwdsmon eu datgan:

- nad oes tystiolaeth bod unrhyw achos o weithredu'n groes i god ymddygiad yr awdurdod;
- nad oes angen cymryd unrhyw gamau mewn cysylltiad i'r materion a fu'n destun i'r ymchwiliad;
- bod angen cyfeirio'r mater i swyddog monitro'r awdurdod, i'w ystyried gan y pwyllgor safonau;
- bod angen cyfeirio'r mater i Lywydd Panel Dyfarnu Cymru ar gyfer dyfarniad gan dribiwnlys (mae hyn yn digwydd mewn achosion mwy difrifol fel arfer).

Yn amgylchiadau (c) a (d) uchod, mae'n ofynnol i'r Ombwdsmon gyflwyno adroddiad am yr ymchwiliad i'r pwyllgor safonau neu dribiwnlys Panel Dyfarnu Cymru, yna byddant hwy'n ystyried y dystiolaeth a ganfuwyd gan yr Ombwdsmon, ynghyd ag unrhyw amddiffyniad a gyflwynir gan yr aelod dan sylw. Hwyl hefyd fydd yn penderfynu a oes achos o weithredu'n groes i'r Cod ai peidio, ac os oes, pa gosb (os o gwbl) y dylid ei chyflwyno.

Mae'r Llyfr Achosion Cod Ymddygiad yn cynnwys crynodebau o'r adroddiadau hynny lle cafwyd un o'r canfyddiadau wedi'u gosod allan uchod. Er hynny, yn achos canfyddiadau (c) a (d), bydd y Coflyfr Cod Ymddygiad ond yn cynnwys crynodebau'r achosion hynny y mae gwrandawiadau wedi'u cynnal gan y pwyllgor safonau neu Banel Dyfarnu Cymru, a bod canlyniad y gwrandawriad hwnnw'n hysbys. Mae'r rhifyn hyn yn adrodd ar y cyfnod Ebrill i Fehefin 2016, ond hefyd yn cynnwys crynodebau achosion henach, ble mae gwrandawiadau pwyllgor safonau neu Banel Dyfarnu Cymru wedi ei gynnal yn ystod y cyfnod yma.

Crynodebau Achosion

Dim tystiolaeth o dor-amod

Cyngor Cymuned Langstone – Datgelu a chofrestru buddiannau

Cyfeirnod yr Achos 201503565 – Cyhoeddwyd adroddiad ym mis Mehefin 2016

Cwynodd Mr A y gall aelod (“y Cynghorydd”) o Gyngor Cymuned Langstone (“y Cyngor”) fod wedi torri’r Cod Ymddygiad o fod ynghlwm mewn penderfyniad i gyllido gwaith i ardal a oedd yn eiddo i Gyngor Dinas Casnewydd (“Cyngor y Ddinas”) a gychwynwyd mewn cais a wnaed gan ei wraig. Ystyriodd yr Ombwdsmon a oedd y Cynghorydd wedi torri darpariaethau’r Cod ynglŷn â buddiannau niweidiol, dwyn anfri a cheisio creu mantais.

Cafwyd gwybodaeth oddi wrth Mr A, y Cynghorydd a’r Cyngor a chafodd ei hystyried. Rhoddwyd cyfweiliad i Mr A a’r Cynghorydd.

Darganfu’r Ombwdsmon fod gwraig y Cynghorydd wedi bod ynghlwm â’r cynnig i gymhennu’r tir, nid oedd budd y Cynghorydd yn y mater mor arwyddocaol â’i fod wedi bod yn fudd niweidiol, o gofio mai ychydig o fudd a fyddai iddo ef a’i deulu o gymhennu’r tir. Roedd yr arian am gael ei dalu i Gyngor y Ddinas i wneud y gwaith, ac felly nid oedd unrhyw fantais ariannol i’r Cynghorydd a’i deulu. Nid oedd dim felly i’w rwystro rhag cymryd rhan yn y broses o wneud y penderfyniad. Roedd yn dilyn nad oedd unrhyw fantais ac nad oedd wedi dod ag anfri ar y Cyngor. Darganfu’r Ombwdsmon nad oedd unrhyw dystiolaeth o dorri’r Cod.

Cyngor Cymuned Radur a Threforgan – Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch

Cyfeirnod yr Achos 201506371 – Cyhoeddwyd adroddiad ym mis Mehefin 2016

Ymchwiliodd yr Ombwdsmon i gŵyn y gall aelod (“y Cynghorydd”) o Gyngor Cymuned Radur a Threforgan (“y Cyngor Cymuned”) fod wedi torri’r Cod Ymddygiad i aelodau pan wnaeth hi:

- a) ffonio Clerc y Cyngor Cymuned, gan roi pwysau arni i newid cofnodion y cyfarfod
- b) pasio nodyn i aelod o’r cyhoedd yn gofyn i bedwar aelod o’r cyhoedd adael Cyfarfod Cyffredinol Arbennig, a
- c) chynhyrchu ei fersiwn ei hun o gofnodion y cyfarfod ar 28 Ionawr.

Ynglŷn â’r gŵyn gyntaf, darganfu’r Ombwdsmon fod y fersiynau o beth a ddywedwyd yn ystod galwad ffôn yn gwahaniaethu yn sylweddol, ac fel y cyfryw, roedd yn amhosibl i gadarnhau’r honiad a wnaed. Ynglŷn â’r ail gŵyn, darganfu’r Ombwdsmon, tra bod camau gweithredu’r Cynghorydd yn rhai annoeth, nid oeddent yn torri’r Cod.

Yn olaf, ynglŷn â’r drydedd gŵyn, nid oedd unrhyw dystiolaeth i awgrymu bod y cofnodion a

gynhyrchwyd gan y Cynghorydd yn anghywir ac roedd aelodau wedi cael y cyfle i'w herio a'u cywiro. Ymhellach, nid oedd yr Ombwdsmon yn meddwl y gallai cofnodion o ansawdd gwael fod yn arwydd fod y Cynghorydd yn bwlio'r Clerc nac yn peryglu ei didueddrwydd. O ystyried hynny, daeth i'r casgliad nad oedd ei chymau gweithredu yn torri'r Cod.

Cyngor Cymuned Radur a Threforgan – Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch Cyfeirnod yr Achos 201506372 – Cyhoeddwyd adroddiad ym mis Mehefin 2016

Ymchwiliodd yr Ombwdsmon i gŵyn y gall aelod ("y Cynghorydd") o Gyngor Cymuned Radur a Threforgan ("y Cyngor Cymuned") fod wedi torri'r Cod Ymddygiad i aelodau pan alwodd gyfarfod o'r Gyngor Cymuned ym mis Chwefror 2016 a llunio ei agenda ei hun ar gyfer y cyfarfod hwnnw.

Daeth yr Ombwdsmon i'r casgliad nad oedd unrhyw dystiolaeth fod y Cynghorydd wedi methu â dangos parch ac ystyriaeth i'r Cadeirydd. Yn ogystal, daeth yr Ombwdsmon i'r casgliad fod y Cynghorydd yn ymddangos ei fod yn dangos barn i'r gwrthwyneb a oedd yn cael ei gefnogi'n eang gan ei gydweithwyr. Roedd ei gamau gweithredu, o dan yr amgylchiadau, yn ymddangos yn rhesymol ac nid oedd yn torri'r Cod.

Cyngor Cymuned Radur a Threforgan – Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch Cyfeirnod yr Achos 201506373 – Cyhoeddwyd adroddiad ym mis Mehefin 2016

Ymchwiliodd yr Ombwdsmon i gŵyn y gall aelod ("y Cynghorydd") o Gyngor Cymuned Radur a Threforgan ("y Cyngor Cymuned") fod wedi torri'r Cod Ymddygiad i aelodau pan ddatgelodd wybodaeth gyfrinachol mewn cyfarfod o'r Gyngor Cymuned a gynhaliwyd ar 15 Hydref 2015.

Daeth yr Ombwdsmon i'r casgliad nad oedd unrhyw dystiolaeth i awgrymu bod y Cynghorydd wedi datgelu gwybodaeth gyfrinachol.

Nid oes angen gweithredu

Cyngor Tref Llanilltud Fawr – Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch

Cyfeirnod yr Achos 201503287 – Cyhoeddwyd adroddiad yn mis Mehefin 2016

Cwynodd Mrs A y gall cyn-aelod (“y Cynghorydd”) o Gyngor Tref Llanilltud Fawr (“y Cyngor”) fod wedi torri’r Cod Ymddygiad pan ddaeth ati ar lawr y pentref wrth ymyl ei chartref a dechrau gweiddi arni ac ymddwyn mewn ffordd annifyr ac ymosodol. Ymchwiliodd yr Ombwdsmon a oedd ymddygiad honedig y Cynghorydd o’r fath fel ei fod yn dwyn anfri ar ei swydd neu’r Cyngor ac a ellid ei ystyried yn amharchus.

Darganfu’r Ombwdsmon, rhwng popeth, y gall ymddygiad y Cynghorydd fod wedi torri’r Cod. Fodd bynnag, dywedodd yr Ombwdsmon nad oedd y mater ym mudd y cyhoedd i’w ddilyn gan fod y Cynghorydd wedi ymddiswyddo fel aelod o’r Cyngor. Canfyddiad yr Ombwdsmon oedd nad oedd angen gweithredu ynglŷn â’r materion a archwiliwyd.

Cyngor Gwledig Llanelli – Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch

Cyfeirnod yr Achos 201500401 a 201505296 – Cyhoeddwyd adroddiad ym mis Mehefin 2016

Ymchwiliodd yr Ombwdsmon i gŵyn fod aelod (“y Cynghorydd”) o Gyngor Gwledig Llanelli (“y Cyngor”) wedi torri’r Cod Ymddygiad i aelodau pan rwystrodd llwybr aelod arall a gweithredu mewn modd bygythiol tuag ati.

Roedd y dystiolaeth a’r datganiadau tyst yn anghyson â’i gilydd ac yn awgrymu fod y ddau gyngorydd ynghlwm yn yr ymrafael ar 8 Ebrill 2015. Yn y modd hynny, ar ei liwt ei hun, anogodd yr Ombwdsmon ymchwiliad i ymddygiad y ddau Gyngorydd.

Darganfuwyd nad oedd paragraffau y Cod a oedd yn ymwneud â pharch ac ystyriaeth ac aflonyddu a bwlio yn berthnasol gan nad oedd unrhyw un o’r aelodau yn gweithredu yn rhinwedd eu swyddi cyhoeddus ar y pryd.

Yn ogystal, darganfuwyd y gall y ddau Gyngorydd fod wedi torri paragraff y Cod ynglŷn â dwyn anfri. Fodd bynnag, nid oedd ym mudd y cyhoedd i gyfeirio’r Cyngorwyr i’r Pwyllgor Safonau na Phanel Dyfarnu Cymru ar yr achlysur hwn.

Cyngorwyd y ddau Gyngorydd i ystyried eu hymddygiad yn y dyfodol yn ofalus, a phe byddai unrhyw doriad dilynol o’r Cod, byddai’r Ombwdsmon â’r hawl i ystyried unrhyw doriad tebygol cynharach a chyfeirio ato mewn unrhyw adroddiad dilynol fel dystiolaeth o batrwm o ymddygiad.

Cyngor Tref Cydweli – Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch

Cyfeirnod yr Achos 201401250 – Cyhoeddwyd adroddiad ym mis Mehefin 2016

Ymchwiliodd yr Ombwdsmon i gŵyn fod aelod (“y Cynghorydd”), yng Nghyngor Tref Cydweli ar y pryd, wedi torri’r Cod Ymddygiad i aelodau pan fu’n ymddwyn yn amhriodol mewn digwyddiad. Honnwyd ei fod yn feddw iawn, ac wedi gwneud sylw amhriodol o natur rywiol ynglŷn â nifer o ferched yn y digwyddiad, yn cynnwys dynes 19 oed. Yn ogystal, honnwyd ei fod yn ddiweddarach wedi cyffwrdd y ddynes ifanc mewn modd rhywiol amhriodol.

Darganfu’r Ombwdsmon fod Gwasanaeth Eryl y Goron (“GEG”) wedi dilyn achos o ymosodiad rhywiol, ond na chynigiwyd unrhyw dystiolaeth ddilynol gan fod y ddynes ifanc o dan sylw wedi cytuno i dderbyn ymddiheuriad ffurfiol a chyhoeddus gan y Cynghorydd a ddywedodd ei fod wedi meddwi, ac o ganlyniad, efallai ei fod wedi ymddwyn mewn modd amhriodol.

Os yw’n cael ei brofi, byddai’r honiad o ymosodiad rhywiol yn ddigon difrifol i ddwyn y Cynghorydd a’i Awdurdod i anfri. Fodd bynnag, nid oedd y dystiolaeth yn bendant, ac am nifer o resymau ystyriwyd y byddai’n annhebygol y byddai Panel Dyfarnu Cymru yn gwneud cais am anghymhwys, yr unig sancsiwn ar gael iddo oherwydd nad oedd y Cynghorydd mwyach yn aelod o’r Awdurdod dan sylw, yn yr achos hwn. Yng ngoleuni hyn, ni fyddai’n gymesur i gyfeirio’r achos i Banel Dyfarnu Cymru.

Canfyddiad yr Ombwdsmon oedd nad oedd angen gweithredu ynglŷn â’r materion a ymchwiliwyd iddyn nhw.

Cyfeiriwyd at y Pwyllgor Safonau

Nid oes crynodebau yn gysylltiedig â'r canfyddiad hwn

Cyfeiriwyd at Banel Dyfarnu Cymru

Nid oes crynodebau yn gysylltiedig â'r canfyddiad hwn

Mwy o wybodaeth

Rydym yn gwerthfawrogi unrhyw sylwadau neu adborth sydd gennych chi am Coflyfr y Cod Ymddygiad. Yn ogystal, byddem yn fodlon ateb unrhyw ymholiadau sydd gennych ynghylch ei gynnwys. Mae modd anfon unrhyw ohebiaeth o'r fath mewn neges e-bost at Matthew.Aplin@ombudsman-wales.org.uk neu Lucy.Geen@ombudsman-wales.org.uk, neu i'r cyfeiriad canlynol:

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
1 Ffordd yr Hen Gae
Pencoed
CF35 5LJ

Ffôn 01656 644200
Ffacs 01656 641199

e-bost holwch@ombwdsmon-cymru.org.uk (ymholiadau cyffredinol)

Dilynwch ni ar Twitter: [@OmbudsmanWales](https://twitter.com/OmbudsmanWales)

Ceir rhagor o wybodaeth am y gwasanaeth sy'n cael ei gynnig gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar ein gwefan www.ombwdsmon-cymru.org.uk